

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय
धुन्चे, रसुवा
स्थानीय तहले निर्माण गरेका कानुनहरू सम्बन्धमा तयार पारिएको अनुगमन प्रतिवेदन
(गोसाइकुण्ड गाउँपालिका)

परिच्छेद: १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि:

कानुन निर्माण कार्यसम्पादन गर्ने पहिलो खुड्किलो हो। यसले कार्यलाई दिशाबोध गर्दछ। कामको खाँका एवम् स्वरूप यसैबाट निर्माण हुने हुँदा कानुन विना कामको परिकल्पना गर्न सकिदैन। कानुनले कामलाई मर्यादिन र व्यवस्थित बनाउँदछ। निश्चित दायित्व र सीमाभित्र रहेर कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने हुँदा यसले व्यवहार र आचरणलाई समेत नियमित गर्दछ। कानुनको पालना विना कामसम्पन्न गर्न कठिन हुन्छ।

मौजुदा नेपालको संविधानमा तीनै तहका सरकारले कानुन निर्माण गर्न सक्ने व्यवस्था छ। त्यसमा पनि स्थानीय तह जनताको सबैभन्दा नजिक रहेको निकाय भएकाले कानुन निर्माण एवम् कार्यान्वयनमा यसको भूमिका बढी महत्त्वपूर्ण हुन्छ। यही व्यहोरालाई मनन गरी नेपालको संविधानको भाग १८ र भाग १९ मा स्थानीय तहको कार्यपालिका र व्यवस्थापिका एवं न्यायिक समितिसम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ। त्यस्तै, नेपालको संविधानको अनुसूची ५ देखि अनुसूची ९ सम्म संघ, प्रदेश र स्थानीयतहका एकल अधिकार सूची र साझा अधिकार सूचीको समेत व्यवस्था गरिएको छ। सोही आधारमा तीनैतहले आ-आफ्नो क्षेत्रका लागि कानुन निर्माण गर्न सक्दछन्। स्थानीय तहको एकल अधिकार सूची अन्तर्गत २२ वटा विषयहरू सूचीकृत छन्। यिनै विषयसम्बन्धमा स्थानीय तहले कानुन बनाउने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। स्थानीय तहको कानुन बनाउने अधिकार गाउँसभा र नगरसभामा निहित छ।

१.२ प्रयोजन:

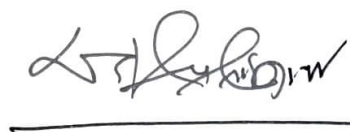
प्रस्तुत अनुगमन कार्य गर्नुको मुख्य उद्देश्य देहायबमोजिम रहेको छ:

- ❖ जिससको वार्षिक कार्यक्रममा रहेको यो काम सम्पन्न गर्ने
- ❖ स्थानीय तहमा कानुन निर्माणका क्रममा रहेका असल अभ्यासहरूको बारेमा जानकारी लिने
- ❖ स्थानीय तहले निर्माण गरेका कानुनहरूको सङ्ग्रह गरी समितिको सूचना केन्द्रमा राख्ने
- ❖ स्थानीय तहले निर्माण गरेका कानुनहरूको सफ्ट कपी समितिको वेबसाइटमा राख्ने
- ❖ कानुन निर्माणमा देखिएका चुनौति र समस्याहरूको बारेमा साधारण जानकारी लिने।

१.३ विधि:

यो अनुगमन कार्य स्थलगत रूपमा सम्बन्धित पालिकामा गई सम्पन्न गरिएको छ। सम्बन्धित पालिकामा देहायबमोजिमका विधिहरू अवलम्बन गरिएको छ:

- ❖ समितिको कार्यालयबाट अनुगमन टोली खटाई आवश्यक सूचना एवम् कानुनहरू सङ्कलन गर्ने
- ❖ स्थानीय तहसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने

- ❖ जिल्ला समन्वय समितिका सदस्यहरूलाई समेत टोलीमा समावेश गराउने
- ❖ अनुकरणीय अभ्यासहरू बारे एकअर्को तहलाई जानकारी गराउने
- ❖ संघीय तहका असल अभ्यासहरूबारे जानकारी गराउने

१.४ प्रक्रिया:

रसुवा एक हिमाली जिल्ला हो। यसको आधाभन्दा केही बढी भूभाग गोसाइकुण्ड गाउँपालिकाले ओगटेको छ। सबैका आवश्यकता एवम् समस्याहरू फरक तरिकाले विश्लेषण गर्नुपर्ने अवस्था देखिन्छ। कानुन निर्माण एवम् कार्यान्वयनमा पनि यही विषयलाई मनन गर्नुपर्दछ। अनुगमन एवम् तथ्याङ्क सङ्कलनको प्रक्रियामा यसको प्रभाव रहन्छ।

- ❖ रसुवा जिल्लामा रहेका देहायका पाँचओटा गाउँपालिकाहरूमा राजपत्राङ्कित कर्मचारीको नेतृत्वमा टोली खटाउने र प्रतिवेदन पेश गर्न लगाउने
 - उत्तरगया गाउँपालिका, लहरेपौवा
 - कालिका गाउँपालिका, धैबुङ
 - गोसाइकुण्ड गाउँपालिका, स्याफुवेशी
 - नौकुण्ड गाउँपालिका, समरथली
 - आमाछोदिङमो गाउँपालिका, गोलजुङवेशी
- ❖ हरेक पालिकामा टोली खटाई प्रतिवेदन लिने।
- ❖ पाँचैओटा पालिकाबाट प्रतिवेदन पेश भएपश्चात् एकीकृत प्रतिवेदन तयार गर्ने।

१.५ सीमा:

प्रतिवेदनलाई सकेसम्म यथार्थ परक बनाउन खोजिएको छ। यद्यपि, देहायका सीमाहरू विद्यमान देखिन्छन :

- ❖ सीमित स्रोत साधन, समय र जनशक्ति।
- ❖ सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक पक्षबाट विश्लेषण नगरिएको
- ❖ स्थानीय तहले दिने सूचनामा केन्द्रित रहेको
- ❖ रसुवा जिल्लाका स्थानीय तह ५ वटाभित्रमात्र अनुगमन पश्चात प्रतिवेदन तयार पारिएकाले अन्य तहसँग पूर्ण रूपमा मिल्न नसक्ने।

परिच्छेद: २
स्थलगत अध्ययन र तथ्याङ्क सङ्कलन

२.१ गोसाइकुण्ड गाउँपालिकाले निर्माण गरेका कानुनहरू

- ✓ जम्मा सङ्ख्या: ८० ओटा
- ऐन: २३ ओटा
 - नियम: ७ ओटा
 - निर्देशिका: ६ ओटा
 - कार्यविधि: ३६ ओटा
 - नीति/नीति तथा कार्यक्रम/रणनीति: २ ओटा
 - आचारसंहिता: १ ओटा
 - मापदण्ड: २ ओटा
 - अन्य: ३ ओटा (दिग्दर्शन, योजना, राहत सम्बन्धी)

२.२ गोसाइकुण्ड गाउँपालिकाले निर्माण गरेका कानुनहरूको नामावली

क. स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित स्विकृत कानुनहरू

क्र.सं	नाम	कैफियत
ऐन		
१.	शिक्षा ऐन, २०७५	
२.	आर्थिक ऐन, २०७६	
३.	आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको ऐन, २०७६	
४.	एफ.एम रेडियो व्यवस्थापन तथा सञ्चालन ऐन, २०७६	
५.	गाउँपालिकाको कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न बनेको ऐन, २०७६	
६.	न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधिका सम्बन्धमा ऐन, २०७६	
७.	विनियोजन ऐन, २०७६	
८.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७६	
९.	स्थानीय तहको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७६	
१०.	विनियोजन ऐन, २०७७	
११.	आर्थिक ऐन, २०७७	
१२.	आर्थिक ऐन, २०७८	
१३.	विनियोजन ऐन, २०७८	
१४.	आर्थिक ऐन, २०७९	
१५.	विनियोजन ऐन, २०७९	
१६.	आर्थिक ऐन, २०८०	
१७.	कर्मचारी कल्याण कोष सञ्चालन (कार्यविधि) ऐन, २०८०	
१८.	वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न ऐन, २०८०	

क्र.सं	नाम	कैफियत
१९.	विनियोजन ऐन, २०८०	
२०.	आर्थिक ऐन, २०८१	
२१.	विनियोजन ऐन, २०८१	
२२.	आर्थिक ऐन, २०८२	
२३.	विनियोजन ऐन, २०८२	
नियमावली		
१.	कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावली, २०७४	
२.	गाउँकार्यपालिका कार्य विभाजन नियमावली, २०७४	
३.	सार्वजनिक खरिद नियमावली प्रथम संशोधन नियमावली, २०७५	
४.	शिक्षा नियमावली, २०७५	
५.	लेखा समितिको कार्य सञ्चालन नियमावली, २०७९	
६.	कर्मचारी आचारसंहिता सम्बन्धी नियमावली, २०७९	
७.	सुशासन समितिको कार्य सञ्चालन नियमावली, २०७९	
निर्देशिका		
१.	आन्तरिक-नियन्त्रण-प्रणाली-निर्देशिका-२०७७	
२.	कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७७	
३.	स्थानीय उर्जा विकास सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७	
४.	स्थानीय तहको सरकारबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७७	
५.	एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन निर्देशिका, २०७९	
६.	एक्सामेटर संचालन निर्देशिका, २०८० (पहिलो संशोधन)	
कार्यविधि		
१.	कार्यपालिकाको बैठक संचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४	
२.	स्थानीय तहको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७४	
३.	आन्तरिक आय संकलन(ठेक्का बन्दोबस्त)सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६	
४.	कोरोना भाईरस संक्रमण रोकथाम तथा उपचार कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७६	
५.	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६	
६.	गाउँकार्यपालिका "घ" वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६	
७.	सहकारी ऐन, २०७६	
८.	स्थानीय राजपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६	
९.	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७६	
१०.	आपतकालिन बाल उद्धार कोष(सञ्चालन) कार्यविधि, २०७७	
११.	आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र कार्यसञ्चालन विधि, २०७७	
१२.	कोरोना भाइरस (कोभिड १९) संक्रमणको उपचारमा संलग्न जनशक्तिको जोखिम भत्ता व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	
१३.	घर बहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७	
१४.	टोल विकास संस्था (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि, २०७७	
१५.	लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष(सञ्चालन) कार्यविधि, २०७७	

क्र.सं	नाम	कैफियत
१६.	नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	
१७.	व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	
१८.	सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७	
१९.	सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	
२०.	सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना तथा संचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	
२१.	स्थानीय तहमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	
२२.	अपाङ्ग पुनर्स्थापना कोष व्यवस्थापन तथा परिचालन कार्यविधि, २०७८	
२३.	दलित समुदायको व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यविधि, २०७८	
२४.	बाल अधिकार तथा संरक्षण कार्यविधि, २०७८	
२५.	होमस्टे संचालन कार्यविधि, २०७८	
२६.	गाई/भैसी अनुदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७९	
२७.	कृषक समूह गठन तथा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०	
२८.	कृषि विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०८०	
२९.	गाउँपालिका स्तरिय उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार तथा सम्मान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०	
३०.	गोसाईकुण्ड गाउँपालिका खेलकुद सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०	
३१.	गोसाईकुण्ड गाउँपालिकाको अनुदानको मूल वितरण व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०	
३२.	पशुपालनलाई व्यावसाय प्रवर्द्धन गर्न उपकरण औजार तथा अन्य आवश्यक सामग्री खरिदवितरण कार्यविधि, २०८०	
३३.	भैसी तथा बंगुर प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यविधि, २०८०	
३४.	मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०	
३५.	संक्षिप्त वातावरण अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि, २०८०	
३६.	मेलमिलापकर्ताको सेवा सुविधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१	
नीति/नीति तथा कार्यक्रम/रणनीति:		
१.	बाल विवाह अन्त्यसम्बन्धी गाउँपालिका स्तरीय रणनीति, २०७८	
२.	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण (लैससास) नीति, २०७८	
आचारसंहिता		
१.	गोसाईकुण्ड गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता, २०७४	
मापदण्ड		
१.	एकल महिला विधुवा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन मापदण्ड, २०७८	
२.	विपन्न नागरिकको दिगो जिविकोपार्जनका लागि व्यवसाय स्थानार्थ बीउपूँजी अनुदान मापदण्ड, २०७८	
अन्य		
१.	असङ्गठित क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकवर्ग र असहायहरूलाई उपलब्ध गराइने राहत सम्बन्धी, २०७६	
२.	स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७७	
३.	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८१	

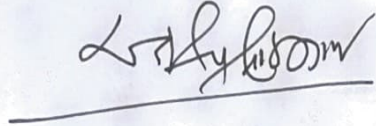
२.३ सुधार गर्नुपर्ने विषय क्षेत्र

- ✓ कानुन निर्माणका लागि संघीय र प्रदेश तहसँग सहकार्य र सम्बन्ध बढाउने।
- ✓ स्थानीय तहमा हाल विद्यमान Institutional Memory लाई थप प्रोत्साहन गर्ने।
- ✓ कानुन निर्माणका नया क्षेत्र पहिचान गर्न अध्ययन अनुसन्धान गर्ने।
- ✓ कार्यन्वयनमा रहेका कानुनहरू वेवपेजमा User Friendly हुने गरी राख्ने।
- ✓ 'संघीय र प्रदेश तहले स्थानीय तहका लागि थप नमुना कानुनहरू बनाई लागु गराउने व्यवस्था गर्ने।
- ✓ स्थानीय आवश्यकता र परिवेश अनुसार कानुन निर्माण एवं कार्यन्वयन हुन पर्ने।
- ✓ कानुन निर्माणका प्रचलित नियमहरू अनिवार्य रूपमा पालना हुनुपर्ने।

परिच्छेद: ३
सम्बन्धित कागजातहरू

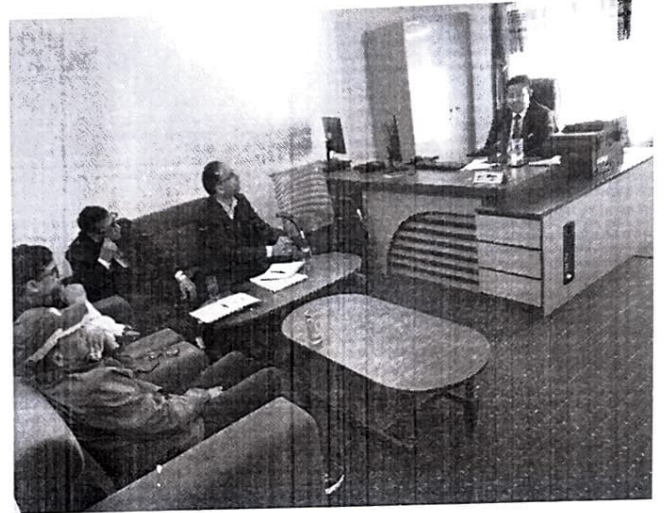
- ✓ अनुगमन तथा सूचना सङ्कलनका लागि टोलीलाई खटाइएको पत्र
- ✓ सम्बन्धित पालिकाले उपलब्ध गराएका राजपत्रहरू थान ८० र सो राजपत्रहरू एकीकृत गरी पुस्तकका रूपमा Binding गरिएको।
- ✓ जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयमा प्राप्त पुस्तकहरू राख्न पठाइएको पत्र।

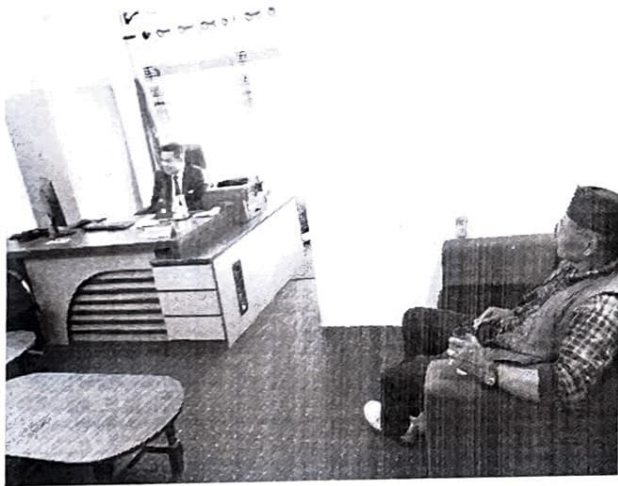
परिच्छेद: ४
तस्विरहरू

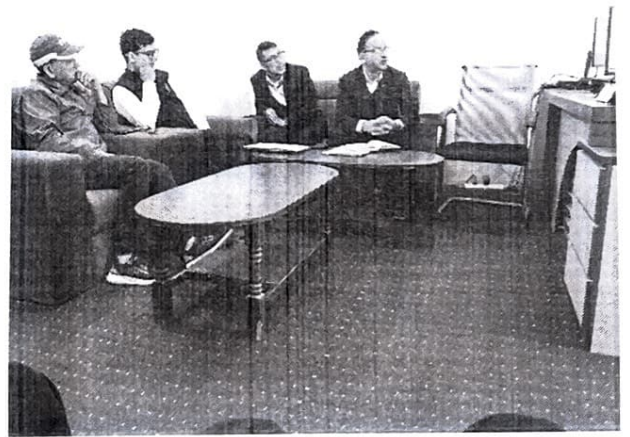
अनुगमनका क्रममा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसँग

पालिकाका कर्मचारीहरूसँगको अन्तरक्रिया एवं छलफल

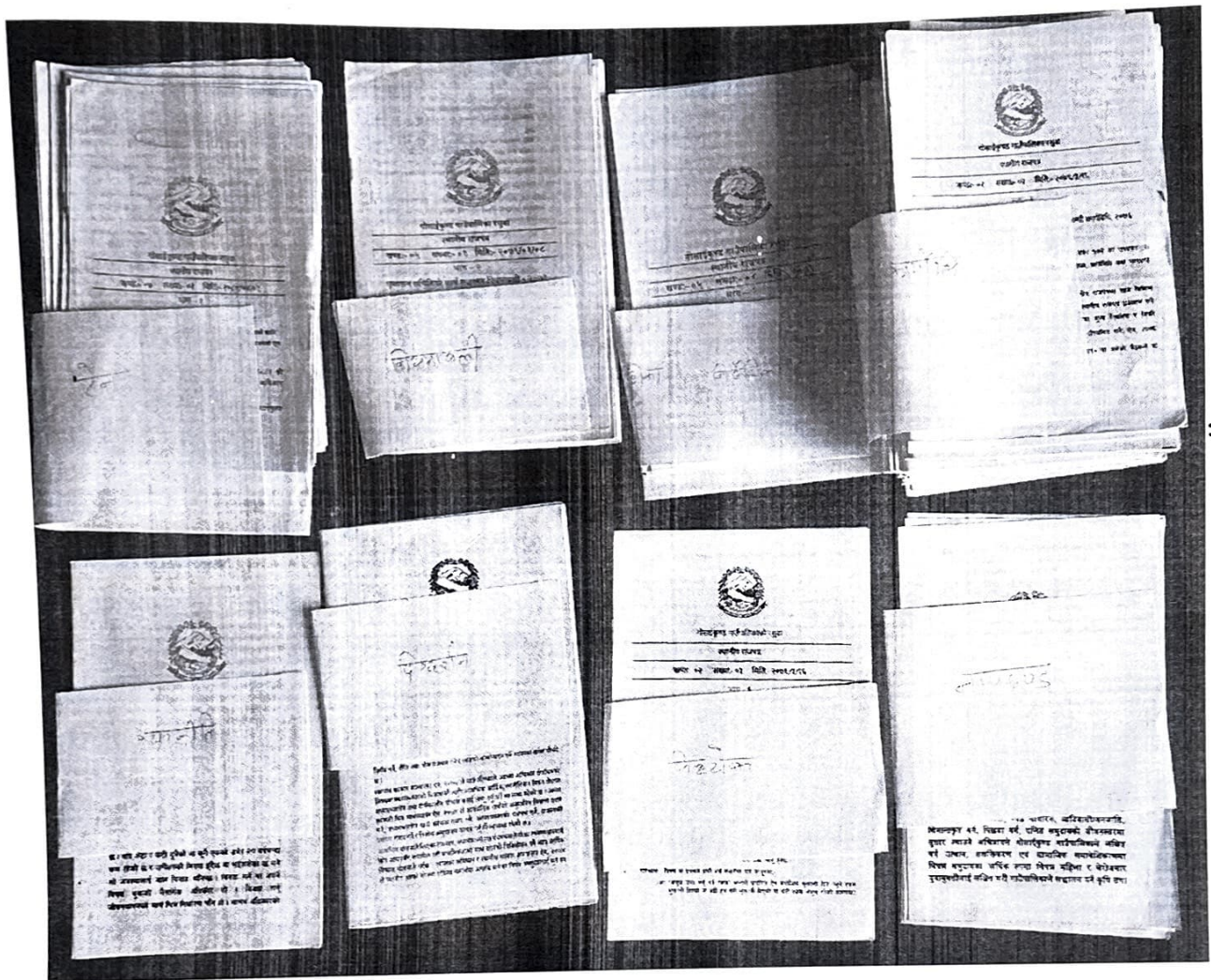
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र जिसस रसुवाका सदस्यको
उपस्थितिमा छलफल

वेरुजु एवं पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमको जानकारी
लिने क्रममा छलफल

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

पालिकाले तर्जुमा गरेका कानूनका संग्रहहरू

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]